

документування кримінальних фактів, виявлення та усунення причин злочинів, забезпечення відшкодування збитку, заподіяного злочинцями, і забезпечення відсутності можливості сховатися від органів дізнання, слідства і суду.

1. Телійчук В. Г. М'яло А. О. Щодо питання удосконалення оперативно-розшукової діяльності у виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану. *Modern science: innovations and prospects : The 13th International scientific and practical conference* (Stockholm, September 18-20, 2022). Stockholm, 2022. С. 320–327.

2. Телійчук В. Г. Оперативно-розшукове прогнозування як спосіб виявлення організованих злочинних груп. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. 2013. Т. 26 (65). № 2–1. С 356–361.

3. Шинкаренко І. Р., Шинкаренко І. О., Кириченко О. В. Правове регулювання оперативно-розшукової діяльності та здійснення негласних слідчих (розшукових) дій (структурно-логічні схеми) : навч. посібник. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2015. 320 с.

4. Албул С. В. Основи оперативно-розшукової діяльності : навч. посібник. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2016. 268 с.

5. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

УДК 343.98:342.78

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/76-78

Катерина ГРИБЧЕНКО

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Віталій ТЕЛІЙЧУК

професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасний стан розвитку нашого суспільства свідчить, що на сьогодні однією із серйозних проблем є зростання злочинності в умовах воєнного стану, що негативно впливає на внутрішню економічну та соціальну стабільність держави. Протидія злочинності в умовах воєнного стану вважається одним із пріоритетних напрямів діяльності правоохоронних органів на сучасному етапі розвитку Української держави, адже відомо, що безупинно зростаючі темпи поширення наркозалежності, формування спеціалізованих організованих злочинних угруповань, які займаються наркобізнесом, значне збільшення кількості злочинних діянь, учинених під впливом наркотичного сп'яніння чи у сфері обігу наркотичних речовин, становлять загрозу для безпеки та здоров'я всього суспільства [1, с. 322].

В умовах дії правового режиму воєнного стану на всій території України досить сильно змінилося чинне національне законодавство, а повноваження працівників оперативних підрозділів та слідчих набули більш широкого спектру в своїй класифікації та стали зосереджені на підвищенні ефективності при розслідуванні кримінальних правопорушень саме в такі тяжкі для нашої країни часи. Так, одним із найбільш ефективних засобів виявлення та документування злочинів є проведення комплексу оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій.

Варто звернути увагу на те, що, враховуючи нововведення, Закон України «Про Національну поліцію» доповнено частиною 4, яка в своєму змісті передбачає, що під час дії воєнного стану поліція діє згідно з призначенням та специфікою діяльності з урахуванням

тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2]. У свою чергу, відповідно до змісту статті 2 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» саме поняття оперативно-розшукової діяльності полягає у тому, що вона являє собою систему гласних та негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів [3].

Слід зазначити, що оперативно-розшукова діяльність є одним із особливих видів правової діяльності. Цілком згодні з позицією П. Шапірко, що її слід розглядати крізь призму, в якій формуються конкретні правові принципи, що певною мірою визначають характер правовідносин регулювання, а також конкретні обставини діяльності правомочного суб'єкта [4, с. 218]. Нині оперативно-розшукова діяльність базується на широкій правовій основі, головну роль у якій відіграє законодавство спеціалізованих відомств, які регулюють оперативно-розшукову діяльність з точки зору національної правоохоронної системи.

Певні зміни, які відбуваються в правовому житті, а також практика організації оперативно-розшукової діяльності національною поліцією та іншими компетентними правоохоронними органами безпосередньо призводять до необхідності уточнення конкретного змісту її правових положень, виявлення проблемних моментів реалізації та формулювання рекомендацій для подальшого їх вирішення [5, с. 215].

Не менш важливим є зазначити, що специфікою оперативно-розшукової діяльності виступають і особливості її здійснення, що пов'язані із таємністю, зашифрованою, конспірацією. Певний ризик, як фізичний, так і психологічний, є об'єктивною складовою професійної діяльності оперативних працівників.

У свою чергу, високий рівень небезпеки, напружений характер діяльності, специфічні, а часто дуже важкі і навіть екстремальні умови праці та побуту поліцейських значно впливають на їхній психічний стан та здоров'я [6, с. 8]. Зазначене доводить той факт, що будь-яка діяльність працівників поліції має аспекти, які викликають стрес, зокрема оперативно-розшукова діяльність, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, адже з'явилися нові чинники, що впливають на емоційний стан працівників поліції.

Щодо розслідування кримінальних правопорушень (злочинів), вчинених військовими країни-агресора, у тому числі і після деокупації території України зазначимо, що за допомогою аналітичних баз за номерами телефонів встановлюються їхні власники, а їхні фотографії надаються потерпілим для впізнання. Так, в умовах сучасності в Україні висвітлюється досить позитивна динаміка виявлення військових злочинів країни-агресора, однак виділяють і деякі проблемні моменти використання аналітичної техніки, а саме: 1) безпосереднє проведення бойових дій, що в деяких випадках унеможливило повноцінне відпрацювання зони чи сектора; 2) обмежений час, якого іноді недостатньо для повноцінного виконання завдань, так як налагодження та сканування потребує певної технічної підготовки; 3) проблеми з фізичним доступом до відповідного місця, де необхідно провести зазначений захід, так як шлях до нього може перебувати під вогневим ураженням ворога або бути замінованим; 4) недостатня кількість власне вказаних технічних засобів; 5) відсутність достатньої кількості фахівців, які ними можуть користуватись [7, с. 62]. Вказані проблеми швидко вирішити неможливо, адже наразі ще не закінчилось повномасштабне вторгнення, однак на практиці постійно намагаються удосконалити всі можливі методи розкриття злочинів та розробити нові.

Погоджуємося з позицією Р. Ібрагімова, що дієвими засобами протидії злочинам є використання спеціальних технічних засобів, право на застосування яких мають суб'єкти оперативно-розшукової та органи досудового розслідування. Так, найбільш ефективними у застосуванні вказаних вище заходів з метою отримання оперативно значущої інформації в умовах збройної агресії є представники розвідувальної спільноти. Водночас органи досудового розслідування не уповноваженні на здійснення оперативно-службової діяльності за межами України. Зазвичай при цьому застосовується механізм міжнародної правової допомоги, що у випадку з РФ не виявляється можливим [8, с. 66].

Отже, можна зробити висновок, що будь-яка діяльність працівників національної поліції має аспекти, які викликають стрес, зокрема, це стосується оперативних та слідчих підрозділів, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, адже з'явилися нові чинники, що впливають на емоційний стан працівників поліції. Крім того, нами було досліджено певні проблеми, які виникають в умовах воєнного стану під час розкриття злочинів та які швидко вирішити неможливо, адже наразі ще не закінчилось повномасштабне

вторгнення, однак на практиці постійно намагаються удосконалити всі можливі методи розкриття злочинів та розроблення нових методик.

Заслуговують на підтримку та схвалення кримінальні процесуальні норми, що забезпечують максимально швидке реагування органами досудового розслідування на повідомлення про вчинений злочин, із яких джерел воно б не надходило. Система слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, передбачена в новому КПК України, є унікальною і найбільш досконалою, порівняно із законодавством як країн СНД, так і Європи, та в перспективі надасть можливість проводити досудове розслідування з найбільшою ефективністю та в максимально короткі проміжки часу [9, с. 340].

1. Телійчук В. Г. М'яло А. О. Щодо питання удосконалення оперативно-розшукової діяльності у виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану. *Modern science: innovations and prospects : The 13th International scientific and practical conference* (Stockholm, September 18-20, 2022). Stockholm, 2022. С. 320–327.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

4. Шапірко П. М. Система принципів оперативно-розшукової діяльності: теоретичні проблеми. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (2). С. 217–222.

5. Князєв С. М. Удосконалення правової основи оперативно-розшукової діяльності. Законодавче врегулювання правозастосування. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 4. С. 213–225.

6. Аносенков А. А. Психологічне забезпечення особистої безпеки оперативних працівників Національної поліції України. *Правові та організаційно-тактичні засади оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф.* Одеса, 2023. С. 8–11.

7. Ємець О. М., Нирка І. Б. Окремі аспекти використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану. *Актуальні питання та перспективи використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф.* (Київ, 30 бер. 2023 р.). Київ, 2023. С. 61–63.

8. Ібрагімов Р. М. Актуальні питання та перспективи використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану. *Актуальні питання та перспективи використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф.* (Київ, 30 бер. 2023 р.). Київ, 2023. С. 65–67.

9. Телійчук В. Г. Теоретико-правові та практичні проблеми оперативно-розшукового законодавства. *Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри : зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Кропивницький, 7-8 квіт. 2017 р.). Кропивницький, 2017. С. 338–343.

УДК 343.98

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/78-79

Іван ДОНСВ

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
кримінальної поліції

Андрій КИСЕЛЬОВ

доцент кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОПЕРАТИВНОГО КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

Кримінальна поліція в межах покладених на неї повноважень збирає досить великий обсяг інформації про кримінально-протиправну діяльність, у тому числі представників організованої злочинності. Одним із головних завдань є використання засобів, які дозволяють